

Statusredegørelse i forbindelse med hørings svar til Naturstyrelsen vedr. forslag til Vandplan for Hovedvandoplandet Randers Fjord. Opdateret oktober 2013.

Nyere historie vedr. Gudenaacentralen. I midten af 1980-erne besluttede bestyrelsen med baggrund i Brundtland-rapporten at renovere og modernisere Tangeværket. Der er brugt godt 30 mio. kr. i forbindelse med renovering og forbedring af både værket, infrastrukturen i området og på en række miljøforbedrende foranstaltninger. Tangeværket står i dag som et fuldt funktionsdygtigt vandkraftværk, der er mere CO₂ neutral end vindmøllestrøm. Tangeværket producerede i 2010 12 mio. kWh (2012 12. mio. kWh), svarende til ca. 3500 husstandes forbrug. Produktionen på Tangeværket er sammenlignelig med vandmængden der flyder i Gudenåen. Fra 1980 og til i dag er den gennemsnitlige nedbørsmængde målt ved Tangeværket steget med 1,37 %. Af miljøforbedrende tiltag er bl.a. forbedring af fiskepassage, ny ungfiskesluse, forskellige afgittringer – alt, for at forbedre forholdene for vandrefisk, som i øvrigt ikke har problemer med at passere værket -. I 2009, 2010 og 2011 blev henholdsvis 5328, 3576 og 4088 fisk registreret i fisketælleren. Fisketælleren registrerer kun fisk over 25 cm. En del af disse fisk var over 1 m. I 2007 blev der registreret en hanlaks på 1,30 cm. Af mindre fisk passeres fiskepassage og ungfiskesluse af smolt og adskillige tusinder af alle arter. *Jf. rapporter udarbejdet af C. Dieperink og WaterFrame 2006 - 2012*

Elmuseet/Energimuseet blev indviet i 1984 og er siden blevet støttet anlægsmæssigt og driftsmæssigt med flere mio. kr. af Gudenaacentralen. Ligesom Gudenaacentralen i det daglige servicerer museet på en række områder.

I juli 2013 er Tangeværket, Tange Sø og Energimuseet således også tildelt retten til at have Det Brune Johanneskors som ikon for væsentlige kulturhistoriske lokaliteter i Danmark af særlig national interesse.

Tangeværket og fremtiden. I 2000 søgte Gudenaacentralen om en forlængelse til fortsat drift i yderligere 25 år, men fik i flere omgang en forlængelse på 8 år frem til 2008. I forbindelse med forlængelsen i 2001 blev der fremlagt skitser til evt. ændring af fiskepassagen, hvor yderpunkterne lå fra status quo til et langt omløb. De forskellige miljøministre har udtalt, at en løsning skal være i overensstemmelse med lokalbefolkningens ønsker. I 2007 fik Gudenaacentralen/Tangeværket koncessionen til at drive vandkraft forlænget yderligere 6 år til 8. jan. 2014.

Det lange omløb langs Tange Sø, som har været på dagsordenen, vil betyde en lukning af Tangeværket. Et langt bredt omløb med mest mulig af Gudenåens nuværende vandføring har vidtrækkende konsekvenser for området. Det betyder, at der skal graves en kanal langs med Søen gennem et fredet skovområde, der ligesom Tange Sø er udlagt i Kommuneplanen som særlig naturbeskyttelsesområde, hvor naturværdierne og de kulturhistoriske, geologiske og landskabelige værdier skal beskyttes. Endvidere for at understrege områdets betydning, er Tangeværkets

hovedbygning, dæmningsanlæg og indløbskanal i 2006/07 fredet af Kulturarvstyrelsen (nu Kulturstyrelsen), ligesom området ved Tangeværket, ledningstracé, dæmningsanlæg, den kunstige sø, pramdragerstien, Tangeværkets bygninger og funktionærboliger er udlagt som særligt beskyttelsesværdigt kulturmiljø. Det lange/mellemlange omløb, uanset længden, vil betyde en sænkning af vandstanden i Tange Sø (på op til 75 cm) og en reducere af vandfladen (på ca. 90 eller 15 %). (Jf. rapporter udarbejdet af Cowi A/S for Miljøministeriet og Fødevarerministeriet i 2002 og for Gudenaacentralen i 2006). Det vil betyde, at fritidsaktiviteterne på søen – rosport og sejlsport – ikke vil have de muligheder, som de har i dag. Laksefiskene bliver således tilgodeset – også selv om de har gode passagemuligheder – på bekostning af naturen, de kulturhistoriske værdier og en lang række fritidsinteresser. **Rapporter udarbejdet af Jakob Altenborg fra 1999 til 2004 viser, at Tange Sø har en positiv indvirkning på vandkvaliteten nedstrøms Tangeværket på flere målbare områder, det drejer sig om kvælstof, fosfor og suspenderet stof. Tange Sø har samme funktion som et "rensningsanlæg"**

Et omløbsstryg vil betyde kompenserende indsatser på størrelsesordenen på op mod **100 mio. kr.**, da et omløb vil skabe et kvælstofproblem i Randers Fjord vurderer Naturstyrelsen jf. skrivelse maj 2013.

Påstande om, at Tangeværket kan blive en del af et arbejdende museum, er ikke rigtige. Værket skal køre hele tiden, og vandet fra Tange Å er langt fra tilstrækkeligt til at holde én turbine i gang, ligesom vandet fra Tange Å ikke har nogen effekt på udskiftning af vandet i Tange Sø. Bygningerne kan ikke bruges, ligesom en række driftsomkostninger til vedligeholdelse af bygninger og hele området skal overgå til en anden part – **Kommunen?** - **Gudenaacentralen med Tangeværket er i dag en velfungerende virksomhed med 6 ansatte (fremadrettet 4 ansatte), der driver værket, passer området og servicerer Elmuseet/Energimuseet til gavn for de mange gæster/besøgende.**